

Afstudeeronderzoek van Recep Gulgun: Reacties van mentoren op de Baaz-lessen

“Het bespreekbaar maken van onderwerpen als pesten en assertiviteit zorgt wel voor meer zelfvertrouwen bij sommige dames in mijn klas. En dat heeft weer invloed op de motivatie van de leerlingen om mee te doen”.

“De Baaz-lessen zorgen ervoor dat de leerlingen een duidelijker referentiekader hebben, zich beter kunnen uitdrukken en weten wat er van ze verwacht wordt. [...] Dit maakt leerlingen meer gemotiveerd om er mee aan de slag te gaan”.

Alle mentoren (n=5) vinden de onderwerpen zeker relevant voor hun leerlingen en passen bij wat er speelt bij deze leerlingen. Twee antwoorden met voorbeelden:

“Ja, de thema's sluiten goed aan. De filmpjes vind ik niet altijd goed aansluiten op de methode. (bijvoorbeeld puberruil)”.

“De methode sluit goed aan bij de belevingswereld van de leerlingen. Heel concreet en met goede voorbeelden, taalgebruik aangepast op niveau van de leerlingen.”

Een mentor zegt ook dat ze het fijn vindt dat je als mentor ook zelf je lessen kunt verrijken met stof en onderwerpen die raakvlakken hebben met het thema van een les.

Drie mentoren zeggen dat als je als mentor grip hebt op de leerling de Baaz-lessen een houvast zijn om ze aan het denken te zetten. Eén mentor geeft een voorbeeld hiervoor: “Dit door ze voorbeelden te laten zien, horen en ervaren (rollenspellen). Ik merk wel dat de opgedane inzichten niet snel zorgen voor gedragsverandering. Daar hebben de meeste leerlingen extra begeleiding voor nodig”.

Eén mentor zegt: “Soms raken sommige onderwerpen en lessen een leerling wel. Bij hen is dan gedragsverandering te zien. Het heeft dan enige invloed. Het verschilt per leerling en moment hoe lang en groot het effect is”.

Eén andere mentor zegt: “In mijn lessen is het vooral praten over waardoor leerlingen niet oefenen of ervaren, dus het inspelen op gedrag en attitude is hierdoor minimaal”.

Onder andere door de lessen over 'kwaliteiten' en de Baaz-lessen in het algemeen geven de mentoren aan dat hun leerlingen positief over zichzelf kunnen denken en in grote lijnen weten waar ze goed in zijn en kunnen bijvoorbeeld goede en positieve eigenschappen van zichzelf opnoemen. Een mentor merkt op dat het wel beginnende pubers zijn en ook nog erg op zoek zijn naar zichzelf en daardoor ook vaak onzeker kunnen zijn.

Er is veel ruimte in de Baaz-lessen voor leerlingen om te vertellen en te oefenen met wat ze denken en de Baaz-lessen zorgen voor een breder scala aan woorden waarmee ze zich kunnen uitdrukken met betrekking tot hun gevoelens en gedachten. Eén mentor: “Toch merk je dat bepaalde leerlingen het moeilijk vinden om vrijuit te spreken”.

Dankzij de Baaz-lessen en de lessen hierin over emoties leren leerlingen emoties en gevoelens te herkennen in hun lichaam en gedachten.

Grotendeels vinden de mentoren dat de leerlingen dankzij de Baaz-lessen rekening kunnen houden met andere leerlingen. Een mentor merkt op: "Leerlingen kunnen het wel, maar er gebeuren alsnog incidenten waaruit blijkt dat ze het op dat moment niet kunnen. Achteraf zien ze in en voelen ze ook dat ze bijvoorbeeld met hun opmerkingen kwetsend waren". Mentoren zeggen dat dit geoefend wordt door bijvoorbeeld toneelstukjes en gesprekken over communicatie.

Omdat de meeste leerlingen wel hun eigen mening durven te geven zijn de mentoren het erover eens dat hun leerlingen zichzelf kunnen zijn. Ook laten twee mentoren weten dat hun leerlingen in een proces zitten om te leren hoe ze rekening kunnen houden met wat ze voelen, denken of graag willen. Ze krijgen meer vertrouwen in zichzelf. Ze zijn zich aan het ontwikkelen. De een wat beter en sneller dan een ander. Met de tijd mee ontwikkelen ze een eigen identiteit en kunnen ze 'beter zichzelf zijn'.

Over de vaardigheid om goede keuzes te maken zegt een mentor het volgende: "Ik denk dat iedere leerling graag goede keuzes maakt, maar de een heeft daar net wat meer hulp bij nodig vanuit school, dan een ander. Ik denk dat de Baaz methode een aantrekkelijke en laagdrempelige methode is om leerlingen aan het denken te zetten en hen iets te leren over sociale vaardigheden".

Twee mentoren zijn het eens dat hun leerlingen dankzij de Baaz-lessen weten wat het gevolg is van hun gedrag in sociale situaties. Een mentor geeft aan dat ze weten wat ze doen en dat ze grip op hun eigen gedrag hebben. En dat ze ook weten wat het logisch gevolg daarvan is. Twee mentoren geven aan dat dit soms wel moeilijk blijft voor een deel van de leerlingen.

Vier mentoren geven aan dat dankzij de Baaz-lessen leerlingen de juiste keuzes maken in sociale situaties en dat als ze iets verkeerd doen, weten te benoemen wat ze beter hadden kunnen doen. Een mentor zegt: "Ja, en doordat er een positieve groeps cultuur is beïnvloeden leerlingen elkaar positief".

Alle mentoren (n=5) zijn het eens dat de vaardigheden die geoefend zijn ook buiten de lessen hun waarde behouden en dat hier ook aandacht aan wordt besteed in de map. "Voor een groot deel kunnen ze de vaardigheden die ze al bezitten elders toepassen is mijn bevinding tot nu toe. Zo heb ik leerlingen die wel hulp vragen van andere leerkrachten als ik niet werk. Dan gaan ze niet op mij wachten. Dat is voor mij een teken dat ze dus kunnen toepassen wat we in de les behandeld hebben".

"Ik refereer aan Baaz lessen tijdens andere lessen, maar dit zou nog veel meer kunnen, ook bijvoorbeeld het gebruik van de posters".

"De methode is er goed in geslaagd om het te leren gedrag om te zetten naar oefeningen en opdrachten in de klas en daarbuiten".

"Ik vind dat je de Baazlessen heel makkelijk kan inzetten in niet-lesgebonden situaties. De poster met de 5 G's kan ten alle tijden worden ingezet. Dit geldt ook voor de 6 positieve gedragingen van de poster".

De mentoren (n=4) zeggen hierbij wel dat als het hele systeem, namelijk de Baaz-lessen en de bijbehorende posters, schoolbreed nageleefd en toegepast wordt, het op lange termijn effect heeft omdat er mee geoefend wordt.

Een mentor zegt: "Als er in de klas geoefend wordt, kan dit inderdaad, maar als leerlingen niet kunnen/willen/durven oefenen dan is het resultaat minimaal".

Afstudeeronderzoek van Recep Gulgun: Reacties van leerlingen op de Baaz-lessen

Alle respondenten zitten in het tweede leerjaar. Ze hebben allen vrijwillig deelgenomen aan het interview. De interviews zijn afgenomen in groepjes van 3, 4 en een enkele keer in een groepje van 2 leerlingen. Dit hebben we gedaan om eventueel door de interacties die kunnen ontstaan meer over de mening en het motief van de leerlingen te weten te komen.

Beide respondentgroepen zijn van mening dat de Baaz-mappen een methode is die past bij het praktijkonderwijs. De mentoren en de leerlingen vinden de mappen er vriendelijk en toegankelijk uitzien. Veel leerlingen vinden het leuk dat het een soort persoonlijke map van henzelf is, met hun eigen tekening met plaatje op de voorkant van het map.

De duidelijke taal, de simpele woorden en de korte zinnen noemen de mentoren en leerlingen ook als argument dat het op hun niveau is en dat het bij praktijkleerlingen past.

Sommige leerlingen vinden de rollenspellen en de doe- en kijk opdrachten veel leuker dan opdrachten waarbij ze antwoorden moeten schrijven en veel moeten praten.

De mentoren vinden dat, naast het feit dat het voor sommige leerlingen wel moeilijk blijft, veel leerlingen dankzij de Baaz-lessen wel weten wat het gevolg van hun gedrag is in sociale situaties.

Veel leerlingen geven aan dat ze de Baaz-lessen wel leuk vinden (n=18). Ook zijn er leerlingen die hier geen mening over hebben (n=6).

Een groot deel van de leerlingen ervaart de lessen al leerzaam. Bijvoorbeeld omdat er verschillende onderwerpen aan bod komen, waarvan ze nieuwe dingen leren. Dit kan ook als effect hebben dat ze meer zelfvertrouwen krijgen. Er is bijvoorbeeld veel aandacht besteed aan pesten, plagen en treiteren en zelfvertrouwen. Veel leerlingen die geïnterviewd zijn benoemen dit. Een deel van de leerlingen zegt meer zelfvertrouwen te hebben, als het neerkomt op opkomen voor jezelf bij een pestincident. Dan durven ze eerder hulp te vragen van een leerkracht of mentor. Veel leerlingen weten wat het verschil tussen pesten en plagen is en kunnen ze vertellen waarom pesten slecht is.

Sommige onderwerpen worden door sommige leerlingen ook wel als saai ervaren. Als reden noemen ze dat ze al veel over het onderwerp weten en herhaling niet leuk vinden.

De meeste leerlingen hebben geen mening over de 5 G's. Acht leerlingen vinden de 5 G's wel interessant en leuk en handig om als hulpmiddel te gebruiken. Het viel op dat drie leerlingen kritiek hadden op de 5 G's. Volgens een van deze leerlingen werd er te veel verwezen naar deze poster, als er iets gebeurt of als iemand iets fout doet.